

FISKERIDIREKTORATET

Bruk og vern av hav og kystsoner

Kampen mot ulovlig fiske,
garnoppydning, selektive redskaper,
marine verneområder med mer.

Fiskeridirektoratet ønsker deg velkommen til Nor-Fishing 2008 i Trondheim

Fiskeridirektoratet har som oppgave å sikre langsiktige og forutsigbare rammebetingelser for næringen slik at fiskeressursene våre også i fremtiden gir muligheter for velstand og levende kystsamfunn. Vi vil derfor i dette heftet presentere noen av de temaene som Fiskeridirektoratet har og vil ha spesielt fokus på i tiden fremover.

Utvikling og bruk av seleksjonsinnretninger og garnoppyrning er viktige tiltak for å unngå unødige neddreping av fiskebestander. Fiskeridirektoratet fortsetter også kampen mot fiskerikriminalitet, som er vår største utfordring for å sikre bærekraftig utvikling av fiskebestandene.

Som arbeidsverktøy er det viktig å ta i bruk ny teknologi. Utviklingen av elektronisk rapportering gir fiskeflåten muligheter til rapportering av posisjon, aktivitet og fangst. Denne teknologien gir grunnlag for en bedre ressursforvaltning og kan forenkle hverdagen for aktørene i fiskerinæringen.

Regjeringen tar sikte på at ny havressurslov vil tre i kraft fra 1. januar 2009. Den vil omfatte alle viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Loven skal også medvirke til å sikre sysselsetting og bosetting i kystsamfunnene. Dette viser at loven både er en næringslov og en miljølov.

Vi ser frem til et fortsatt godt samarbeid for å kunne nå vårt felles mål; en langsiktig høy avkastning av fiskeressursene.

Med hilsen

Peter Gullestad
Fiskeridirektør

Havressursloven

Lov om forvaltning av viltlevende marine ressurser (havressursloven) ble vedtatt 6. juni 2008. Regjeringen tar sikte på at loven trer i kraft 1. januar 2009 og avløser lov av 3. juni 1983 om saltvannsfiske m.v.

Formålet med loven er å sikre en bærekraftig og samfunnsøkonomisk lønnsom forvaltning av de viltlevende marine ressursene og det tilhørende genetiske materialet. Loven skal også medvirke til å sikre sysselsetting og bo-setting i kystsamfunnene. Dette viser at loven både er en næringslov og en miljølov.

Loven har en mer helhetlig tilnærming til forvaltningen av de viltlevende marine ressursene enn saltvannsfisikeloven. Framlegget til ny lov gjelder alle viltlevende marine ressurser som har tilhold i våre farvann, fra hval til de minste levende organismene i havet. Loven gir klar hjemmel til å regulere alle aktiviteter som har å gjøre med utnyttelse av ressursene, blant annet utnyttelse av genetisk materiale fra viltlevende marine ressurser.

Loven inneholder flere viktige nyvinninger:

- Det viktigste er at loven skal gjelde for alle viltlevende marine ressurser og tilhørende genetisk materiale. Havressursloven regulerer således ikke bare næringsvirksomhet knyttet til de tradisjonelle ressursene.

- Loven skal også legge til rette for å regulere og forvalte nye ressurser som ikke har vært omfattet av saltvannsfisikeloven.
- Loven viser de folkerettslige pliktene våre til å forvalte ressursene på en ansvarlig måte, og etablerer et system for å implementere disse pliktene i nasjonal forvaltning.
- Loven innfører forvaltningsprinsippet som en grunnleggende regel i forvaltningen av de viltlevende marine ressursene. Dette prinsippet innebærer at Fiskeri- og kystdepartementet skal vurdere hvilke forvaltningstiltak som er nødvendige for å sikre en bærekraftig forvaltning av de viltlevende marine ressursene.
- Loven slår fast at retten til de viltlevende marine ressursene ligger hos fellesskapet i Norge. Dette etablerer ikke noen statlig eiendomsrett til ressursene i juridisk forstand, men er et klart uttrykk for statens ansvar og rett til å forvalte ressursene til beste for fellesskapet.
- Loven innfører en generell ilandføringsplikt for all fisk. Dette er en innskjerping sammenlignet med gjeldende rett, der ilandføringsplikt er fastsatt i forskrift og bare gjelder de kommersielt viktigste ressursene. Loven fører videre og oppdaterer reglene om regulering av ressursuttaket.
- Loven styrker reglene om tilrettelegging for og gjennomføring av ressurskontroll, særlig ut fra behovet for regler rettet mot illegalt, urapportert og uregulert fiske (IUU-fiske). Loven innfører en hjemmel til sporing av fangst for å få til bedre ressurskontroll.
- Det er gjort endringer i reglene om høsting fra fartøy som ikke er merkeregistrert (fritidsfiske). Det er blant annet innført en omsetningsgrense for slik fangst på 50 000 kroner årlig.

For mer informasjon, kontakt
Reguleringsseksjonen på telefon 03495.

Konkurrerende bruk av havet

Fornybar energi og fiskerirelaterte problemstillinger

Fiskeridirektoratet vil i årene fremover ha et spesielt fokus på arbeidet knyttet til fornybar energi, som blant annet utplassering av vindkraftanlegg til havs. Her vil vi bidra i arbeidet med å utarbeide regelverk for en eventuell utplassering av vindkraftanleggene. Dette arbeidet medfører blant annet at direktoratet vil delta i utarbeidelse av en eventuell helhetlig forvaltningsplan for utplassering av slike vindkraftverk, utarbeidelse av regionale konsekvensutredninger og vurdering av spørsmål knyttet til eventuelle kompensasjons- eller erstatningsordninger.

Problemstillinger relatert til forholdet mellom fiskeri og oljevirkosomhet

Fiskeridirektoratet er en sentral aktør i arbeidet med å sikre fiskerinæringens interesser for bruk av havet. Dette arbeidet medfører blant annet at direktoratet har deltatt i aktuelle prosesser ved utarbeidelse av forvaltningsplaner for Barentshavet og Norskehavet. I de nærmeste årene vil utarbeidelse av forvaltningsplan for Nordsjøen være et aktuelt tema.

Fiskeridirektoratet er høringsinstans i forbindelse med konsekvensutredninger for utbygging av petroleumsvirkosomhet på kontinentalsokkelen, og gir råd i forholdet mellom seismisk aktivitet og fiskeriaktivitet.

Direktoratet administrerer flere erstatningsordninger som omhandler skade på fiskeredskap:

- Erstatninger som følge av redskapskollisjon mellom ulike redskapsgrupper for nasjoner som Norge har inngått avtaler med samt redskapstap som følge av militær aktivitet fra NATO-fartøy.
- Erstatninger som følge av beslagleggelse av fiskefelt, krav som følge av forurensning, avfall og skadevoldende innretninger og kompensasjon for tapt fangsttid i forbindelse med lokalisering, opptak og ilandbringelse av skrap som ikke stammer fra petroleumsvirkosomhet.

Du kan lese mer om disse erstatningsordningene på fiskeridir.no.

For mer informasjon, kontakt Utviklingsseksjonen på telefon 03495.

Elektronisk rapportering fra fiskeflåten

Posisjonsrapportering

Posisjonsrapportering eller sporing av et fartøy innebærer at fartøyet er utstyrt med en sender som er programmert til automatisk å sende data om fartøyet sin posisjon, kurs og fart minst en gang hver time til fiskerimyndighetene.

Norske fiske- og fangstfartøy som er 24 meter og over har vært underlagt plikt om posisjonsrapportering siden 2000. Fartøy som er 15 meter og over har imidlertid vært omfattet av denne ordningen siden 2005 ved fiske i EU-farvann.

Også utenlandske fiskefartøy på 24 meter og over (15 meter og over for EU-fartøy)

er underlagt posisjonsrapportering når de oppholder seg i norske farvann.

I henhold til internasjonale avtaler er det flaggstaten som har ansvaret for å etablere en sentral for mottak, kvalitetssikring og eventuell videresending av posisjonsrapporter til en nasjonal sentral (Fisheries Monitoring Center, FMC). Norge har sin sentral i Fiskeridirektoratet i Bergen.

Erfaring tilsier at det såkalte «flaggstatsprinsippet» vil måtte være det bærende prinsipp for all elektronisk rapportering. Dette prinsippet innebærer at flaggstaten har ansvaret for å videresende posisjonsrapporter

til kyststatens fiskerimyndigheter. For utenlandske fartøy vil fiskerimyndighetene i fartøyet sin flaggstat sørge for å oversende posisjonsrapporter til norsk FMC når dette lands fartøy oppholder seg i norske farvann.

I dag omfattes cirka 350 norske fartøy av sporingsplikten. Fra 1. oktober 2008 vil sporingsplikten bli utvidet ned til 21 meter og dermed omfatte cirka 100 nye fartøy. Fiskerimyndighetene planlegger å senke grensen ytterligere fra 1. januar 2009, noe som vil øke antallet fartøy som omfattes av denne plikten ytterligere.

Fangst- og aktivitetsrapportering

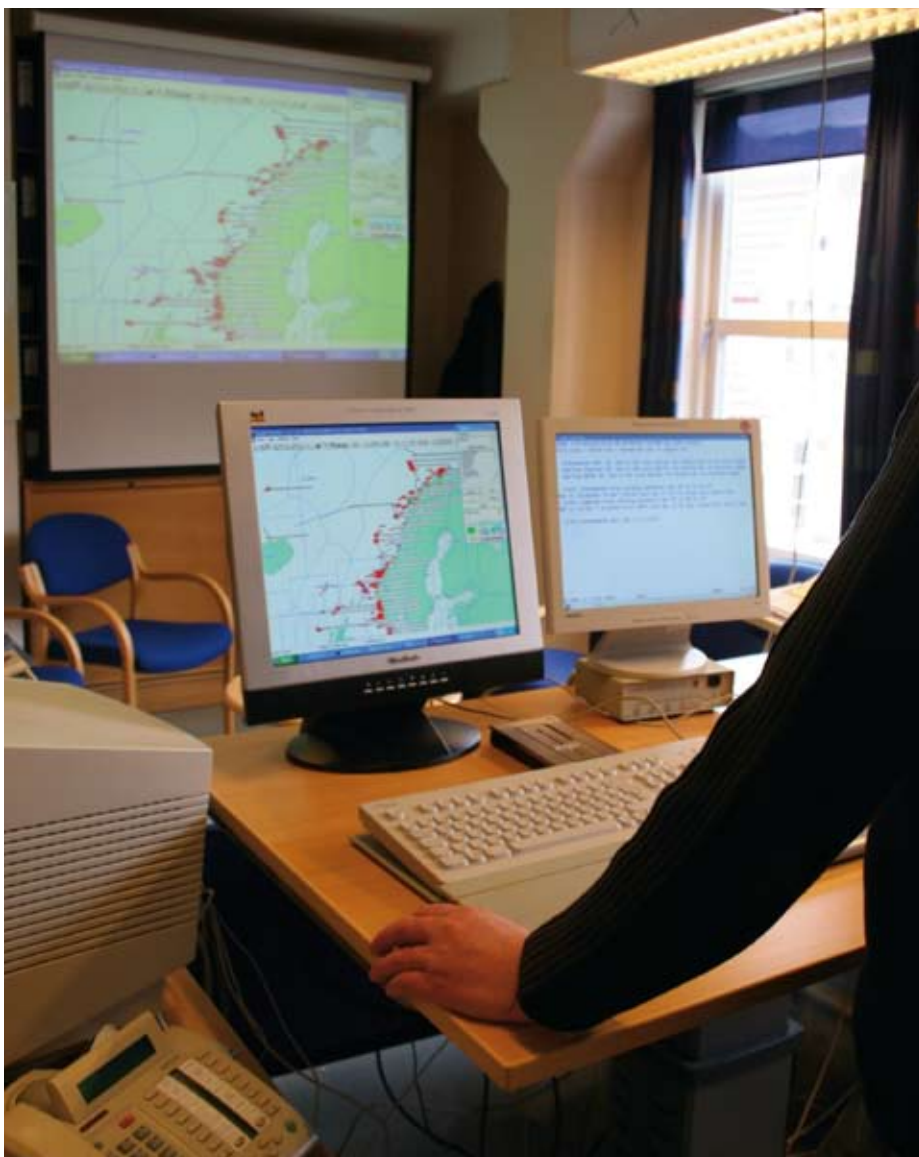
Ved fiske i andre lands soner og i internasjonale farvann er norske fiskefartøy pålagt å sende ulike rapporter over fiskeriaktiviteten til kyststatens fiskerimyndigheter. Inntil nylig foregikk denne rapporteringen per telefaks.

Fiskeridirektoratet har siden 2004 arbeidet for å gi norske fiskefartøy en mulighet for å kunne sende slike rapporter elektronisk. For å gjøre dette mulig har Fiskeridirektoratet utviklet programmet SatRap® som tilsendes fiskefartøy gratis. SatRap® krypterer og autentiserer meldingen slik at informasjonen kan sendes over Internett på en sikker måte.

I SatRap® registreres all relevant informasjon, inkludert endelig mottaker, og rapporten kan sendes elektronisk via e-post til Fiskeridirektoratet. Etablerte mottakssystem i Fiskeridirektoratet identifiserer endelig mottaker for meldingen som «ruter» denne videre automatisk til korrekt mottaker.

Per i dag har Norge inngått avtaler om elektronisk oversendelse av fangst- og aktivitetsrapporter i de fleste farvann der norske fiskefartøy fisker. I NAFO, EU, NEAFC og CCAMLR har det i lengre tid vært mulig å rapportere elektronisk. I 2008 har en videre etablert pilotprosjekt for elektronisk rapportering ved fiske i islandske og færøyske farvann.

Hittil har cirka 100 norske fartøy valgt å benytte seg av muligheten til å sende fangst- og aktivitetsrapporter elektronisk.

Fartøy fra de landene som Norge har inngått avtale med kan tilsvarende sende rapporter elektronisk til Norge ved fiske i norske farvann. Per i dag er det kun enkelte danske fartøy som benytter denne muligheten.

Fangstdagbok

Fiskeridirektoratet har også startet arbeidet med å tilrettelegge for elektronisk fangstdagbok for fiskeflåten som et alternativ til dagens papirdagbok.

Direktoratet vil ikke utvikle en elektronisk fangstdagbok, men vil utarbeide krav til innhold, formater og rapporteringshyppighet som en elektronisk dagbokløsning må oppfylle. Per i dag er slike krav ikke endelig fastsatt.

Fiskerimyndighetene legger til grunn at private IT-firma, eventuelt i samarbeid med eiere av fiskefartøy, vil utvikle dagbokløsninger som oppfyller de kravene som fiskerimyndighetene stiller. Det er flere aktører som arbeider med å utvikle og videreutvikle slike dagbokløsninger.

Det prinsippet som Fiskeridirektoratet har lagt til grunn er at den offisielle informasjonen i den elektroniske fangstdagboken skal finnes ved

oppslag i direktoratets databaser. Rapporteringen skal forøvrig gjennomføres på samme måte som rapportering av andre elektroniske meldinger (det vil si etter flaggstatsprinsippet om at rapportene sendes som kryptert e-post, og at avsender av data autentiseres entydig).

I 2007 startet Fiskeridirektoratet et pilotprosjekt for elektronisk fangstdagbok med et norsk firma. Pilotprosjektet omfatter nærmere 20 torsketrålere. Trålerne har rapportert dagbokmeldinger i ulike perioder, men vil, dersom nærmere analyse av oversendt informasjon og kommunikasjonsløsning viser at dette har vært vellykket, kunne innvilges en dispensasjon for føring av papirdagbok for en periode ved fiske i norske farvann.

I 2008 og 2009 vil norske fiskerimyndigheter ta opp elektronisk fangstdagbok med våre naboland. Dette med tanke på å etablere felles krav til hvilken informasjon som skal utveksles og hvilke prinsipper for utveksling av informasjon som skal bli gjeldende mellom flaggstat og kyststat i de tilfeller der norske fartøy fisker i andre lands soner.

I løpet av 2008 vil pilotprosjektet bli evaluert. Dette, sammen med erfaringer

fra internasjonale prosesser, vil danne grunnlag for mer endelige krav til elektronisk fangstdagbok og danne grunnlag for forslag til forskrifter om elektronisk fangstdagbok.

Fiskeridirektoratet tar sikte på å kunne fremme et forslag om forskrifter om elektronisk fangstdagbok i løpet av 2008 med det for øyet at elektronisk fangstdagbok skal kunne benyttes av norske fiskefartøy fra og med 2009.

Tilgang til informasjon

Alle data lagres i Fiskeridirektoratet og er kun tilgjengelig for autorisert personell underlagt taushetsplikt. De viktigste brukere av informasjonen er norsk kystvakt og Fiskeridirektoratet. I tillegg er Hovedredningssentralen og Havforskningsinstituttet gitt tilgang til informasjon i sporingsregisteret.

For mer informasjon, kontakt Aktivitetsdataseksjonen på telefon 03495.

Hjelp oss med arter i trøbbel

Fiskeridirektøren er ikke fornøyd med forvaltningen av enkelte bestander. Fiskeridirektoratet lager en plan for oppfølging etter forvaltningsprinsippet i havressursloven: «Fiskeri- og kystdepartementet skal vurdere hva slags forvaltningstiltak som er nødvendig for å sikre en bærekraftig forvaltning av de villevende marine ressursene».

Vi vil gjerne ha innspill til fiskeridirektørens prioriterte liste:

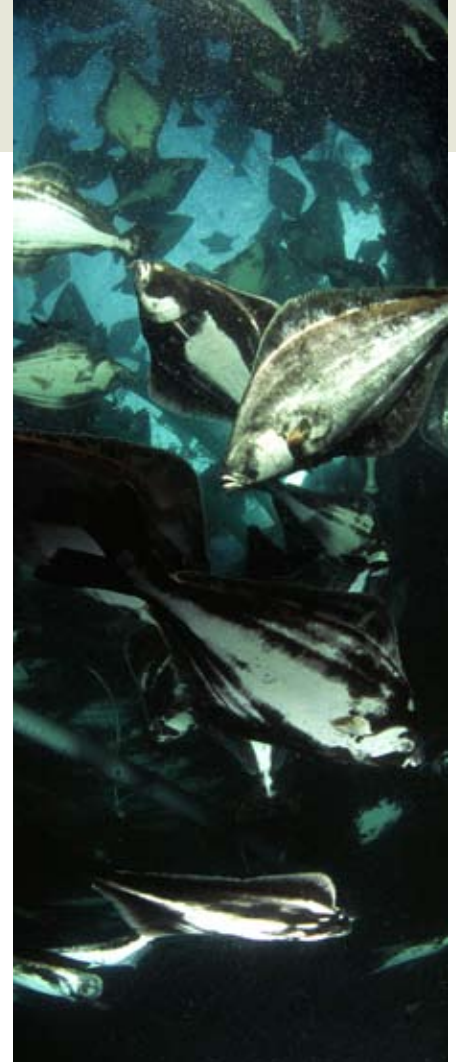
- Er det arter/bestander som mangler?
- Er det arter/bestander som bør strykes fra listen?
- Er prioriteringen rett?
- Har dere forslag til tiltak for å bedre bestandssituasjonen for disse artene?

Artsdatabanken har på sin rødliste fem hovedkategorier: kritisk truet, sterkt truet, sårbar, nær truet og tilstrekkelig data mangler (DD). Listing av artene/bestandene er angitt i tabellen til høyre. (-) i tabellen til høyre betyr at arten/bestanden ikke er på Artsdatabankens Rødliste. Nær truet betyr at arten ikke er truet, men at den er i faresonen. DD gir også en form for gult lys.

For arter som ikke er kvoteregulerte skal en hele tiden vurdere om det er behov for å innføre ulike forvaltningstiltak. Dette stiller større krav til fiskeriforvaltningen. Det er behov for et system for regelmessig overvåkning av artene, spesielt for arter som ikke er underlagt kvoteregulering. Flere av artene som ikke er kvoteregulerte befinner seg på listen på neste side.

Send dine kommentarer og forslag til konkrete tiltak for de artene nevnt over til: arteritrobbel@fiskeridir.no.

For mer informasjon, kontakt Utviklingsseksjonen på telefon 03495.

Art	Merknad
Kysttorsk nord for 62°N	Arbeidsgruppe nedsatt av Fiskeri- og kystdepartementet, mandat ut 2009. Omfattende tiltak er iverksatt, blant annet er det etablert fjordlinjer. Viktig å dokumentere effekt av tiltakene. Skille mellom fjordtorsk og kysttorsk? Sterkt truet
Hummer	Fiskeridirektøren har fremmet forslag om: redusert fangsttid, økt minstemål, forbud mot å fiske hummer med utrogn, fluktåpninger i hummerteiner og i krabbeteiner, begrensning på antall teiner som kan benyttes. Nær truet.
Ål	Arbeidsgruppe nedsatt av fiskeridirektøren. Frist for å levere rapport til fiskeridirektøren 15.10.08. Kritisk truet.
Tobis	Nøkkelart i økosystemet i Nordsjøen. Fiskeridirektøren ønsker å gå over til en mer arealbasert forvaltning av tobis. Tobis er meget stedbunden. Sårbar.
Nordsjøtorsk og kysttorsk sør for 62°N	Forbud mot direktefiske med trål hele året etter nordsjøtorsk. Fiskeridirektøren vil vurdere tiltak for kysttorsk sør for 62°N på grunnlag av rapport fra Havforskningsinstituttet. Nær truet.
Uer - vanlig uer (marinus) og snabeluer (mentella).	Forbud mot direktefiske med trål hele året. For fiske med konvensjonelle redskap (kystflåten) er det innført fredningsperioder (fire måneder gytefredning om våren og i tillegg september). Sårbar.
Kveite	Bestanden er økende, spesielt i nord. Har gytefredning nord for 62°N (20.12.-31.03) for bunnredskap (garn, trål, snurrevad, m.v.). Utvidet fredning for fiske av breiflabb med garn i år for å styrke vernet av kveite i gyteperioden. Nær truet.
Kystbrisling	Fredet 1. januar - 31. juli. Nær truet.
Blålange, lange og brosme	Bør vurderes samlet. Blålange: Sårbar. Lange: Nær truet. Brosme: (-)
Breiflabb og lysing	Fredningsperiode for breiflabb 20. desember – 20. mai nord for 65°N. Fredningsperiode for breiflabb 1. mars – 20. mai mellom 62°N og 65°N. Forbud mot direktefiske etter breiflabb med trål og snurrevad. (-)
Brugde	Forbud mot direktefiske innført 2006, arbeid med omregningsfaktorer m.m. (-)
Pigghå	Forbud mot direktefiske, unntatt for kystfartøy som har mindre enn 300m ³ lasteromsvolum (2007). Kritisk truet.
Håbrann	Forbud mot direktefiske (2007). Sårbar.
Håkjerring	Ikke kommersiell i særlig grad. Tidligere betydelig beskattet i reketrål, men påbud om rekerist gjør at håkjerring skiller ut under trålingen. Utilsiktet fangst. Nær Truet.
Skate	Fangsten må artsbestemmes. (DD).

Utvikling og bruk av seleksjonsinnretninger

Utvikling, utprøving og innføring av seleksjonsinnretninger er et ledd i å sikre at reguleringer iverksettes og at fisket gjennomføres ut fra hensynet til ressursvennlig og rasjonell beskatning av fiskebestandene. Sammen med andre beskyttelsestiltak som åpning og stengning av fiskerier og fiskefelt, er dette arbeidet avgjørende med tanke på bedre beskyttelse av truede arter, yngel og småfisk.

Prinsippet med bruk av seleksjonsinnretninger kan anses som todelt. Det ene er å unngå innblanding av fisk under minstemål (småfisk og yngel). Det andre er å unngå innblanding av andre arter enn mållartene i fangsten. Innslag av andre arter enn mållarten blir ofte benevnt som bifangst. Siden begynnelsen av 1990-tallet er det utviklet og innført påbud om bruk av slike innretninger i flere fiskerier både i farvann under norsk fiskerijurisdiksjon, i andre lands farvann og i internasjonale farvann.

For å begrense innblanding av fisk under minstemål i fangstene ble det på slutten av 1990-tallet lovpålagt å bruke sorteringsrist i fiske med stormasket trål i et område nord og øst for en linje trukket i Barentshavet. Senere er dette påbudet utvidet til å gjelde alt fiske med stormasket trål nord for 62°N i NØS, i fiskevernsonen ved Svalbard og i Svalbards territorialfarvann og indre farvann. I tillegg er det innført påbud om bruk av fiskepose med

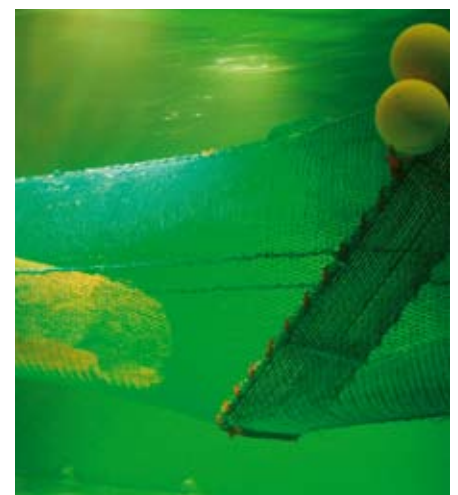
kvadratmasker i fiske med bruk av snurrevad i et område nord og øst for en linje trukket i Barentshavet.

Som et ledd i å begrense innblanding av andre arter enn mållarten i fangstene ble det for første gang innført påbud om bruk av sorteringsrist i fiske med reketrål tidlig på 1990-tallet. Dette påbudet ble innført av Norge og Russland i de to lands fiskerijurisdiksjonsområder. For Norges del gjelder dette påbudet i dag i NØS nord for 62°N, i fiskevernsonen ved Svalbard, Svalbards territorialfarvann og indre farvann og i fiskerisonen ved Jan Mayen.

Senere er det utviklet og tatt i bruk sorteringsristssystemer, som for eksempel i det pelagiske trålfisket etter NVG-sild, med formål om å sortere ut uønsket bifangst.

Fiskeridirektoratet er en sentral aktør i arbeidet med å utvikle og ta i bruk mer selektive fiskeredskap. Direktoratet har i dette arbeidet hatt et nært samarbeid med redskapsindustrien og flere forskningsmiljø både i Norge og internasjonalt.

Direktoratet vil i årene fremover fortsette arbeidet med å utvikle og ta i bruk mer selektive redskap i det utøvende fisket. Videre vil direktoratet fortsette arbeidet med å kartlegge den reelle fangstsammensetningen

i de ulike fiskeriene. Dette blir gjort som et ledd i arbeidet med å få et bedre mål på uregistrert fiskedødelighet.

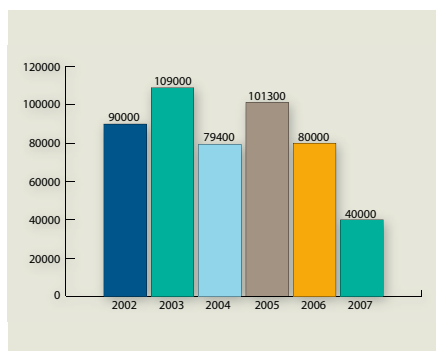
For mer informasjon, kontakt Utviklingsseksjonen på telefon 03495.

IUU – utfordringer i norsk farvann fremover

Fiskeridirektoratet har to store utfordringer når det gjelder uttak av arter som ikke blir registrert i fangststatistikken. Disse er av ulik karakter, der den ene er landinger av fangst som ikke blir registrert (såkalte svarte landinger) og den andre er neddreping av fisk på fangstfeltet som ikke blir landet. Begge deler er uholdbare i form av at dødeligheten ikke blir registrert som uttak av en bestand.

Barentshavet

Som kjent har det over tid foregått et russisk IUU-fiske (illegalt, urapportert og uregulert fiske) som har medført et overfiske av TAC (samlet torskekvote) i Barentshavet. Størrelsen på dette har i flere år passert 100 000 tonn torsk. Det har vært arbeidet aktivt for å redusere dette overfisket. I arbeidet har Fiskeridirektoratet i Norge samarbeidet med kontrollmyndigheter i en rekke andre land og internasjonale organisasjoner. Estimert overfiske for 2007 var på rundt 40 000 tonn torsk. Figuren under viser utviklingen.

Reduksjonen i overfisket i Barentshavet er resultat av flere konkrete tiltak:

- Et kontinuerlig fokus over tid fra norske kontrollmyndigheters side
- Bilateralt samarbeid med andre land
- Introduksjon av havnestatskontroll i NEAFC-området fra 1. mai 2007

Utfordringer i Barentshavet

Utviklingen av denne typen landinger startet blant annet i Norge, Nederland, Storbritannia og Tyskland. Etter at havnestatskontrollregimet ble introdusert har landinger i NEAFC-området blitt redusert. Det er imidlertid kjent at landinger i nordvestre del av Russland har økt. Dessverre mangler en innsyn i stør-

relsen av disse landingene. Videre er det en utfordring å få oversikt over importen til Kina, der fisken blir foredlet og sendt tilbake til markedet i Europa.

Andre viktige bidragsytere i arbeidet med å redusere IUU-fisket er organisasjoner som World Wide Fund for Nature og Greenpeace samt aktører innenfor matvarekjeder i ulike land. Medienes sterke fokus på denne problemstillingen er også et viktig bidrag i bekjempelsen av IUU-fisket i Barentshavet. Fremover vil Fiskeridirektoratet arbeide videre langs de linjer som allerede er etablert samt vurdere mulighetene for samarbeid med andre land, særlig i vestlige deler av Afrika. Land som Mauritania og Senegal fremstår som særlig interessante.

Les mer om bekjempelse av IUU-fisket i ulike rapporter på: fiskeridir.no/fiskeri/rapporter_utredninger.

Nordsjøen

Arbeidet med å redusere det uregistrerte uttaket av makrell og andre pelagiske arter anses i dag å være innenfor akseptabel kontroll. Landinger registreres og det gjennomføres kontroller av minst 10 prosent av landet kvantum eller 15 prosent av

landningene. Dette arbeidet er forankret gjennom en arbeidsgruppe av kontroll-eksperter fra Norge, EU og Færøyene. Denne arbeidsgruppen ble etablert i 1999 og har sitt mandat fra de årlige kvoteforhandlingene mellom partene.

Utfordringer i Nordsjøen

Utfordringene fremover ligger i skjult dødelighet som skjer på fangstfeltet som «high-grading», slipping, utkast og lignende. Havforskningsinstituttet har dokumentert at makrell som art tåler mindre kontakt med redskap (ringnot) enn det som tidligere var oppfatningen. Det vil måtte medføre større fokus mot hva som skjer i selve fangstprosessen.

Fremover

For å lykkes i arbeidet i Nordsjøen er det avgjørende at norske myndigheter videreutvikler samarbeidet mellom de ulike nasjonale kontrollorganene, jobber for bilateralt samarbeid med andre land og er aktiv i multilaterale sammenhenger. Dette kan være et krevende og utfordrende arbeid på tvers av språk og kulturer og krever langsiktige mål.

For mer informasjon, kontakt Kontrollseksjonen på telefon 03495.

Risikovurdering

Hovedmålet med ressurskontrollen i Norge er å sikre at ressursuttaket blir i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser.

Ressurskontrollen utføres av Fiskeridirektoratet, Kystvakten og salgslagene. Siden 2004 har disse enhetene samarbeidet om en felles nasjonal strategisk risikovurdering. Vurderingen legger premissene for den operative tjenesten, og danner grunnlag for hvilke resultatkrav og mål fiskeridirektøren skal sette i ressurskontrollarbeidet.

Fiskeridirektoratet har valgt å offentliggjøre den nasjonale strategiske risikovurderingen for 2008 til 2010 i et forebyggende perspektiv; gjennom ressurskontrollen ønsker en primært ikke å straffe, men å minimere risikoen for uønskede hendelser og uønsket aktivitet.

Markedskunnskap er en ny dimensjon som på sikt skal søkes bragt inn i den totale risikovurderingen av bedrifter i fiskerier næringen. Det antas at kortsiktige og langsiktige markedstrender kan påvirke utvikling og handlingsmønster, og dermed også risiko for regelbrudd.

Noen prioriterte tema og noen sårbare fiskearter krever spesielt fokus fra kontrollmyndighetene i årene fremover. Disse er områder hvor det over tid er identifisert stor risiko.

Prioriterte tema:

- Russisk overfiske i Barentshavet
- Kontrollaktivitet mot utkast og slipping
- Generell kontroll mot svart landing og omsetning
- Kontroll med bifangst i trålfiske etter øyepål og kolmule

Stor fokus på følgende fiskearter:

- Kysttorsk
- Uer
- Breiflabb
- Makrell
- Nordsjøsild
- Hummer

For mer informasjon, kontakt Kontrollseksjonen på telefon 03495, eller les mer på fiskeridir.no.

på fiskebestander som oppholder seg på slike korallrev.

Siden 1980 har Norge i regi av Fiskeridirektoratet gjennomført årlige tokt med opprydding av tapte fiskeredskap. Bakgrunnen for dette er at det årlig mistes relativt mye garn under det kommersielle garnfisket. I perioden 1983-2007 er det tatt opp totalt 11 927 garn. I tillegg er det tatt opp betydelige mengder anker, dregger, liner, snurrevad, trålvaier og lignende. Disse redskapene kan representere en fare for fastheking av nye redskap dersom de blir liggende igjen på havbunnen.

Områdene som det ryddes i velges ut gjennom dialog mellom sentrale og regionale fiskerimyndigheter og de regionale medlemslagene i Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag. Utvelgelsen av områder er basert på opplysninger fra fiskere om garntap.

De årlige prosjektene med opprensning av tapte fiskeredskap har hatt vesentlig betydning for å redusere skadevirkningene av tapte garn.

Tap eller funn av tapte garn kan meldes til Kystvaksentralen på telefon 07611, eller til:

**Fiskeridirektoratet
Utviklingsseksjonen
Postboks 185 Sentrum
5804 Bergen
Telefon 03495**

Garntap og opprensning av tapte fiskeredskap

Fiske med garn har i flere år hatt negativt fokus, sett i lys av at det hvert år mistes mange garn under det kommersielle garnfisket. Problemet med tapte garn er at de er fiskbare lenge etter at de er mistet. Tapte garn står igjen på havbunnen og utgjør en betydelig skjult beskatning av fiskeressursene. Problemet går under benevnelsen «ghost fishing», eller «spøkelsesfiske».

I tillegg er tapte garn forsøpling av det marine miljøet. Garn blir i dag produsert av ulike typer kunstfiberstoff, og er dermed av en slik beskaffenhet at de ikke brytes ned (råtner) i sjøen. Tapte garn kan derfor være fiskbare i mange år etter at de er mistet. Særlig gjelder dette garn som mistes på større havdyp (500 meter +), ettersom disse garnene er utsatt for mindre begroing enn garn som mistes på grunnere vann. Dermed vil fangstbarheten forlenges.

Havforskningsinstituttet var i perioden 1999 til 2002 involvert i et EU-prosjekt (Fantared2), som hadde til formål å registrere omfanget av garntap i de europeiske fiskeriene. I prosjektet ble det også arbeidet med å finne ut hvilke konsekvenser tapte garn har for miljø og fisk. Videre ble det arbeidet med å finne tiltak for å begrense eventuelle skadevirkninger. Risikoen for å miste garn er størst i fisket etter lenge, brosme og blåkveite.

Resultatene fra Fantared2-prosjektet viser at risikoen for å miste garn øker med økende dyp. Det samme gjør skadevirkningene av tapte garn. Garn som blir mistet på dypt vann fanger fisk i opptil flere år, mens de som står grunt (0-200 m) slutter å fange fisk etter noen måneder.

Spesielt uheldig er det når garn settes og eventuelt mistes på korallrev. Da vil disse tapte garnene stå over flere år og fiske

Bruk og vern i kystsonen

Samarbeid mellom fiskeri- og miljøvernmyndighetene

Fiskeridirektoratet deltar i tre viktige miljøforbedringsprosesser i kystsonen i nært samarbeid med Direktoratet for Naturforvaltning:

1) Marine verneplaner

«Vi må verne for å kunne høste».

Marine verneplaner har innvirkning på vern av områder i sjø, og vernet gjelder i hovedsak bunn og bunnlevende planter og dyr. Marine verneplaner er delt inn i faser med respektive utviklingsmål. I Fase 1 er det foreslått 36 geografiske kystområder hvor det skal avsettes referanseområder. Disse skal være urørte og skal sammenlignes med utviklingen i områder som brukes til fiske og fangst (bunnredskap). Referanseområdene skal avgrenses i en regional prosess avveid med tanke på brukerinteressene. I de fleste områdene vil det være anledning til å kombinere bruk og vern.

2) Marint biologisk mangfold

Kunnskap om utbredelsen av marine habitater (leve- og oppvekstområder) og naturtyper er et nødvendig fundament for kommunenes kystsonerplanlegging. Opprettholdelse av biologisk mangfold og naturlige prosesser, som produksjon av planter og dyr, er nødvendig for å sikre fremtidig høsting av marine ressurser og for å utvikle en sunn og trygg akvakulturnæring. Overutnyttelse av marine ressurser eller feil bruk av arealer kan være kostbart både for næringer og for økosystemene.

Den første delen av det nasjonale programmet (marin del) er nå avsluttet (piloter, veiledere, kartleggingsmetoder med mer), og prosjektet gikk fra 2007 inn i en ny fase hvor praktisk kartlegging i kommunene skal gjennomføres. Fiskeridirektoratets mål er at halvparten av landets 280 kystkommuner skal være ferdig kartlagte i løpet av 2010.

Det er også satt i gang prosjekter som skal samordne kartlegging og overvåkning av fremmede og skadelige arter på land og i sjø. Fiskeridirektoratet deltar aktivt i dette arbeidet.

3) Vannrammedirektivet

EUs vannrammedirektiv vil innebære en stor endring av prinsippene for vannforvaltningen i Europa, og vil sette rammen for arbeidet med norsk vannforvaltning i mange år fremover. Forbedret vannkvalitet vil forbedre miljø og produkter som for eksempel oppdrettsfisk. Direktivet foreskriver etablering av økologisk baserte miljømål for vassdragene, tilhørende fjorder og kystfarvann, noe som blir en stor utfordring for norsk vannforvaltning.

For å nå miljømålet om vann med god økologisk og kjemisk status, må landene gjennomføre karakterisering av vannforekomster samt overvåkning og andre tiltak. Vannrammedirektivet skal være innført i Norge innen 2015.

For mer informasjon, kontakt Planseksjonen på telefon 03495.

«Livet i havet –
vårt felles ansvar»

Turistfiske

Med «turistfiske» menes vanligvis det fisket som utenlandske turister utøver. Slikt fiske kan bare drives med håndholdt redskap i norske farvann, og salg av fangsten er forbudt. Det er videre adgang til å drive jakt på kystsel i organiserte former, men det stilles krav om lisens og følge. Reiselivsbedrifter i Finnmark kan etter søknad tildeles rett til fangst av et antall kongekrabber som et opplevelsestilbud.

«Fritidsfiske» er det fisket som drives av norske statsborgere og personer som bor i Norge og som ikke er ført i fiskermanntallet. Slike personer har i tillegg til å kunne fiske med stang og håndsnøre adgang til å fiske med én juksamaskin, inntil 210 meter garn, liner med inntil 300 angler og inntil 20 teiner eller ruser. Fritidsfiskere kan selge fangsten til godkjente kjøpere.

Fisketurisme har blitt en viktig del av det norske reiselivsmarkedet. Fiskeridirektoratet har ikke sikre tall for hvor mange turister som fisker i sjøen, men i rapporten «Fisk som agn - utenlandsk turistfiske i Norge» fra 2001, er det beregnet at cirka 224 000 turister fisket i sjøen i Norge i 2000. Total fangstmengde ble beregnet til mellom 12 000 og 15 000 tonn fisk. I en annen rapport påpekes det usikkerhetsmomenter i disse beregningene, og det anslås en totalfangst i turistfisket hvert år på mellom 6000 og 9000 tonn fisk. Det er igangsatt prosjekter som skal

undersøke nærmere omfanget og effektene av turistfisket, både i forhold til ressurs-sitasjonen og verdiskapingen.

Innenfor turisme og kystkultur ligger det store muligheter for næringsutvikling og nye arbeidsplasser langs kysten. Reiseliv er den viktigste vekstnæringen i mange kystsamfunn. Mens sysselsettingen innen den tradisjonelle fiskerinæringen reduseres gjennom økt effektivisering, vil satsing på reiseliv bidra til et mangfold med hensyn til sysselsetting og utviklingen av kystsamfunn.

Veksten i turistfisket har ført til diskusjoner om hvordan dette kan foregå på en fornuftig og bærekraftig måte. Det er fastsatt en utførselskvote på 15 kilogram fisk fra sportsfiske i sjøen, i tillegg til én trofèfisk. Dette er gjort blant annet for å begrense det kvantumsorienterte turistfisket. Det arbeides også for å legge til rette for økt samarbeid mellom den tradisjonelle fiskerinæringen og reiselivet, slik at turister som fisker fra en fiskebåt sammen med en fisker, kan få med seg fangsten i tillegg til utførselskvoten. Fangsten vil da bli avregnet mot kvoten til fiskefartøyet, og dermed foregå innenfor bærekraftige rammer. Det arbeides også med sikte på å innføre minstemål på fisk i turist- og fritidsfisket.

For mer informasjon, kontakt Reguleringsseksjonen på telefon 03495.

Levendefangst - fangstbasert akvakultur

Fangstbasert akvakultur innbefatter næringsutøvelse med fangst, restitusjon, mellomlagring og deretter, som hovedregel, oppføring fram til aktuell markedsstørrelse. Her inngår også transport av levende fisk mellom leddene i verdikjeden.

Næringen omfatter i hovedsak fiskere og oppdrettere som vil øke verdien av fangsten i perioder med god tilgjengelighet av villfisk og relativt lave fiskepriser. På denne måten kan leveransene til og sysselsettingen i fiskeindustrien jevnes ut, og verdien av sluttproduktet økes.

I august 2007 ble regelverket for fangstbasert akvakultur endret med klare grenser for når aktørene er underlagt regler for fangst, restitusjons-/mellomlagringsfasen og akvakultur. Hensynet til fiskevelferd og -helse i alle driftsfaser er blitt tydeligere regelfestet.

Regler for fangst-, transport-, restitusjons- og mellomlagringsfasen

Krav til fartøy som skal fiske og føre fangsten levende: kravene gjelder alle fartøy som skal fiske og føre levende fisk av alle andre arter enn sei, sild, brisling, makrell og ål. Reglene gjelder heller ikke for fiske og føring av skalldyr og bløtdyr. Reglene kommer som tillegg til alle andre regler om krav til fartøy som skal drive fiske.

- Pumper skal ikke utsette fisken for trykkfall som er skadelig.
- Håv skal ikke påføre fisken skader.
- Transport skal normalt ikke vare over 8 timer.
- Merder skal plasseres minst 2,5 kilometer fra akvakulturanlegg og helsekontroll gjennomføres før levering til akvakulturanlegg.
- Mellomlagringsmerd skal ha regelmessig tilsyn og helsekontroll ved forøket dødelighet.
- Restitusjonsmerder skal ha flat bunn og daglig tilsyn. Det skal ikke være mer fisk enn 50 kilogram per kvadratmeter bunnareal.
- Fisk kan lagres i mellomlagringsmerd i inntil 12 uker, men skal tilbys for daglig dersom den lagres lenger enn fire uker.
- Fisker eller hans representant skal melde føring til Mattilsynet og Fylkesmannen før føring i mellomlagringsmerd tar til.

- Fisken bør kunne telles automatisk.
- Mattilsynet skal godkjenne fartøyene etter søknad.
- Utstyr og innretninger om bord skal ikke kunne påføre fisken skader eller unødvendige belastninger.
- Det skal være delvis vannfylte sorteringskar på dekk og fisken skal kunne tas om bord i vannfylt pose.
- Fisken skal kunne overføres til føringsrom uten å påføres skader eller utsettes for fritt fall. Føringsrom skal ha flat perforert bunn med jevnt fordelt og lik oppstrømming av vann. Det skal pumpes minst 0,5 liter vann per kilo fisk per minutt.
- Forsvarlig utstyr og system for mellomlagring er fiskers ansvar.

Regler for fangst av fisk som skal holdes levende samt restitusjon og mellomlagring - i forskrift om utøvelse av fisket i sjøen, kapittel XVII

- Virksomheten skal alltid drives forsvarlig ut fra hensynet til fiskens velferd. Det kreves opplæring før fangsten starter.
- Knuteløst lin og fleksible sidepaneler skal brukes i snurrevad og det skal benyttes vannfylt pose under ombordtaking.
- Fisken skal sorteres før den overføres til føringsrom.

Regler om påmelding, veiing, seddelføring og kvoteavregning - i reguleringsforskriften for torsk, hyse og sei nord for 62° N og forskrift om opplysningsplikt ved landing og omsetning av fisk

- Påmelding skal skje til Fiskeridirektoratets regionkontor før fisket tar til.
- All fisk skal veies fortløpende ved landing. Ved første gangs landing av levende fisk (ikke skalldyr og bløtdyr) fra fiskefartøyet til restitusjonsmerd, kan vekten fastsettes ved at all fisk telles og et representativt utvalg fisk veies for å fastsette gjennomsnittsvekt per individ.
- Landingsseddel skal fylles ut ved første gangs utsett i restitusjonsmerd. Dersom fisken omsettes på dette tidspunktet skal sluttseddel fylles ut. Seddel skal også fylles ut ved opptak fra merden igjen.
- Kvoteavregning skjer på basis av den første seddelen. Avregningen korrigeres dersom det skjer vektendringer som fiskeren ikke har kontroll over, for eksempel gyting og fordøyelse av næring, eller det skjer rømming av årsaker fisker ikke har kontroll over. All fisk som dør underveis i prosessen skal føres på seddel og avregnes mot kvote.

Kvalitetsforskriften for fisk og fiskevarer

- Villfanget fisk som dør under transport fra fangstfelt til restitusjonsmerd kan omsettes som menneskemat. PS. Dette gjelder ikke i mellomlagring etter restitusjon.

Biproduktregelverket (ikke beregnet for konsum)

- Mellomlagringsanlegg må ha et forsvarlig system for dødfiskbehandling i henhold til biproduktregelverket.

Regler i akvakulturfasen

I akvakulturfasen er det akvakulturregelverket som angir rettigheter og plikter. Virksomheten må ha gyldig tillatelse etter akvakulturloven til oppdrett av marine arter.

Det kan gis tre ulike typer tillatelse:

- Ordinær akvakulturtillatelse for marine arter, jamfør forskriftens §12, andre ledd. Størrelsen fastsettes i hvert enkelt tilfelle, inntil 780 tonn konsesjonsbiomasse. Saksbehandlingsgebyr kroner 12 000,-.
- Det kan gis tillatelse til akvakultur av villfanget marin fisk inntil 195 tonn konsesjonsbiomasse, jamfør forskriftens §12, fjerde ledd. Saksbehandlingsgebyr kroner 3000,-.
- Det kan gis tillatelse for inntil 65 tonn konsesjonsbiomasse i avgrenset tidsrom til fiskere registrert på blad A eller B i fiskermanntallet samt tilvirkere, jamfør forskriftens §10, tredje ledd (såkalt manntallskonsesjon). Saksbehandlingsgebyr kroner 3000,-.

Drift

I driftsfasen vil virksomheten være underlagt forskrift om drift av akvakulturanlegg av 16.01.2004 (FOR-2004-12-22-1785), så langt denne er gjort gjeldende for matfisk av marine arter. Driften skal være teknisk, biologisk, miljømessig og smittehygienisk forsvarlig. Fisk skal gis god velferd og beskyttes mot unødig stress, smerte og lidelse.

For mer informasjon, kontakt Kyst- og havbruksavdelingen i Fiskeridirektoratet på telefon 03495, eller Mattilsynet på telefon 06040.

Registrering og offentliggjøring av fiskeridata

Fiskeridirektoratets regionkontor registrerer for tiden fiskeridata ut til fire nautiske mil av grunnlinjen. Registreringene blir gjennomført ved intervjuer av næringsaktører og andre lokalkjente personer. Registrerte gytefelt for torsk vil etter hvert bli undersøkt og verifisert av Havforskningsinstituttet.

Dataene blir lagt ut på kartsidene på direktoratets nettside, fiskeridir.no, etter hvert som de blir ferdigstilt.

Registreringene blir delt i ressursområder og bruksområder

Ressursområder

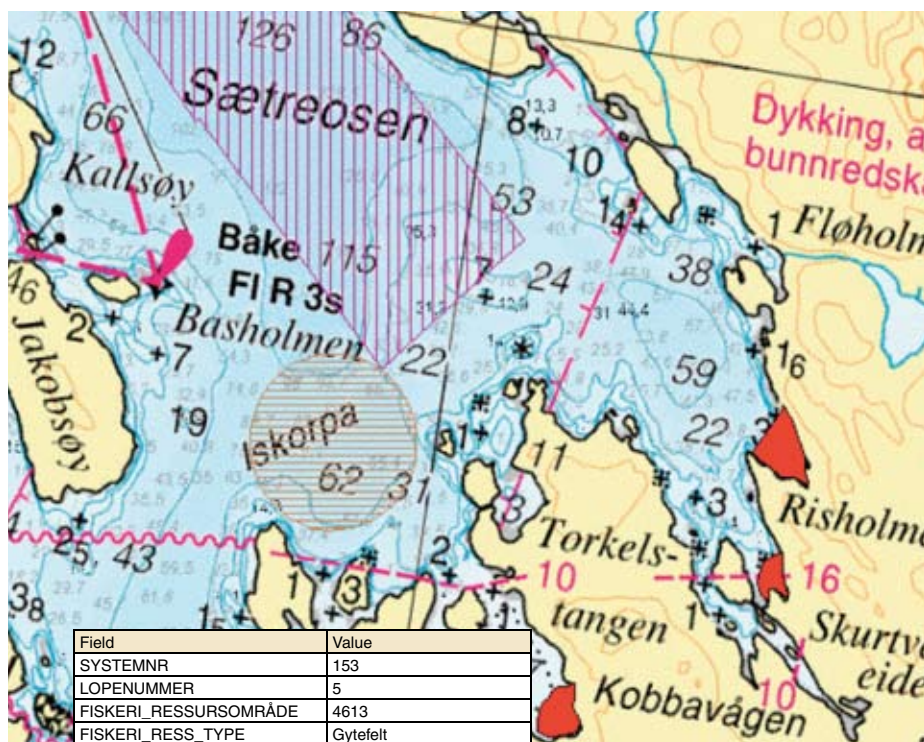
- Alle gytefelt
- Viktige oppvekstområder for yngel/småfisk
- Viktige beiteområder for større (fangstbar) fisk
- Viktige vandringsruter for større (fangstbar) fisk

Bruksområder

- Alle ressursområder som det drives eller har vært drevet yrkes-, fritids- og/eller turistfiske i, og som kan påregnes å bli brukt i fremtiden. Områdene arealavgrenses og redskapsbruk fordelt på art og tid/ sesong må kunne beskrives.
- Låsettingsplasser som har vært brukt i løpet av de siste 15 årene.

Fiskeridirektoratets kartløsning, som også omfatter lokaliteter for akvakultur, vil kunne være til hjelp for kommunene i arealplanlegging og for aktører som planlegger tiltak som for eksempel sjøkabler, mudringer og deponering av masser i sjø.

For mer informasjon, kontakt Planseksjonen på telefon 03495.

FISKERIDIREKTORATET

Fiskeridirektoratet, Postboks 185 Sentrum, 5804 Bergen
Tel: 03495, Faks: 55 23 80 90
E-post: postmottak@fiskeridir.no
fiskeridir.no

«Livet i havet – vårt *felles* ansvar»